

חודש שבט – לעיטה מול אכילה

(1) עין איה ברכות י, א: (דוד המלך) זר בחמשה עולמים ואמר שירה. זר במעי אמו ואמר שירה שנאמר ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה שנאמר ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברכו ה' כל צבאיו וגו'. ינק משדי אמו ונסתכל בדדיה ואמר שירה שנאמר ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי כל גמוליו מאי כל גמוליו אמר רבי אבהו שעשה לה זדים במקום בינה. טעמא מאי? אמר רב יהודה כדי שלא יסתכל במקום ערוה. רב מתנא אמר **כדי שלא יינק ממקום הטנופות.** מקרה היניקה הלא הוא לפי ראות עיני בשר מצב כולל כל בעלי חיים היונקים. אבל גם כאן רואה הוא שהפליאה לה החכמה האלהית את האדם לתתו עליון. כי באמת מצב שדי האשה הוא במקום בינה, האבר המלא רגשות, ומורה בגלוי יתרון האדם. חד אמר שלא יסתכל בערוה, וחד אמר שלא ינק ממקום הטינופות. כנגד השכל והרגש, ששניהם צריכים מאד לשכלול אדם המעלה, דיבר כל אחד מהם. השיטוף בתאות גסות מחשיכות הוד השכל, ומזה תצילהו מצב שדי אמו שלא יסתכל בערוה, להרחיקו מטבעו ממעמד מעוור תאוה גסה. והרגש הוא יתעדן בהתרגלו עם היופי והנועם, והכיעור והלכלוך מאבדים את זוהר ההרגש הנעים, שהוא עטרה לנשמת האדם, ע"כ הרחיקתו החכמה האלהית מלינק ממקום הטינופות. וההרגש בהיותו חוש גשמי בשיתוף עכ"פ יתפעל ביותר מתכונת החלב המקבל איזה השפעה ממקום הויתו בגוף, ע"כ נוסף כאן שלא ינק ממקום הטינופות לעומת הסתכלות בערוה. ועוד שמקום הטינופות הוא כעור מצד עצמו, והערוה היא ביחש המצטרף צריכה הצנע, שלא להפעיל על האדם התעוררות כוחות מנגדות לשלמותו המוסרית. על כן בעת אשר יצר לב האדם לא היה רע, לא היה כיעור בהיותם ערומים. ע"כ אמר שלא יסתכל מצד המקבל.

(2) רמב"ם הלכות דעות פרק ה: (א) כשם שהחכם ניכר בחכמתו ובדעותיו והוא מובדל בהם משאר העם כך צריך שיהיה ניכר במעשיו במאכלו ובמשקו ובבעילתו ובעשיית צרכיו ובדבורו ובהילוכו ובמלבושו ובכלכלו דבריו ובמשאו ובמתנו ויהיו כל המעשים האלו נאים ומתוקנים ביותר. כיצד? תלמיד חכם לא יהיה גרגרן אלא אוכל מאכל הראוי להברות גופו ולא יאכל ממנו אכילה גסה ולא יהא רודף למלאת בטנו כאלו שמתמלאין ממאכל ומשתה עד שתיפח כריסם ועליהם מפורש בקבלה וזריתי פרש על פניכם אמרו חכמים אלו בני אדם שאוכלין ושותין ועושין כל ימיהם כחגים והם האומרים אכול ושתה כי מחר נמות וזהו מאכל הרשעים, ושלחנות אלו הם שגינה הכתוב ואמר כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום. אבל החכם אינו אוכל אלא תבשיל אחד או שנים ואוכל ממנו כדי חייו ודיו הוא שאמר שלמה צדיק אוכל לשובע נפשו: (ב) כשהחכם אוכל מעט זה הראוי לו לא יאכלנו אלא בביתו על שולחנו ולא יאכל בחנות ולא בשוק אלא מפני צורך גדול כדי שלא יתגנה בפני הבריות ולא יאכל אצל עמי הארץ ולא על אותן השולחנות המלאים קיא צואה ולא ירבה סעודותיו בכל מקום ואפילו עם החכמים ולא יאכל בסעודות שיש בהן קיבוץ הרבה ואין ראוי לו לאכול אלא בסעודה של מצוה בלבד כגון

סעודת אירוסין ונישואין והוא שיהיה תלמיד חכם שנשא בת תלמיד חכם והצדיקים והחסידים הראשונים לא אכלו מסעודה שאינה שלהן:

(3) **עין איה שבת י, א.** אמר רב חמא מאי קרא דכתיב אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו ... תנו רבנן שעה ראשונה מאכל לחיים שניה מאכל לסטים שלישית מאכל יורשין רביעית מאכל פועלים חמישית מאכל כל אדם... ששית מאכל תלמידי חכמים מכאן ואילך כזורק אבן לחמת. אמר אביי לא אמרן אלא דלא טעים מידי בצפרא אבל טעים מידי בצפרא לית לן. הכוחות הטבעיים מכוונים המה הרבה לעומת תכליתם המוסרית, על כן באשר להמעיט את תכונת החומר מפני הרוח יותר מגבולו לא נכון הוא, ע"כ הושם מהחכמה האלהית עונש טבעי, כי העובר יותר מהגבול ומתאחר משלם לחומר את חקו הראוי לו, אחרי שכבר עברו הזמנים שקבעו את האיחור הטבעי מצד התרבות, המוסר, ההכרח, העמל, והרוחניות, כשיאחר האדם יותר מזה את סעודתו כבר נכנס הוא בגבול שנאת החיים שהוא דרך רע ומעוות, ע"כ לא על נקלה יתקן את אשר עוות בכלכלה הגופנית. כי ישנם כוחות טבעיים כאלה שהם קבועים עד גבול ידוע, וכיון שעוברים עליהם את גבולם בעקיפין, עושים בהם שמות ופרעות מה שלא יוכל אח"כ להתקן... אמנם בדטעים מידי בצפרא, מורה כי לא שנאת החיים היא שגרמה לו איחורו כי אם סבות פרטיות שונות, ע"כ אין בזה העונש הטבעי המוגבל שלא תועיל ההתקנה אחרי האיחור, שע"פ החכמה האלהית הוכן הדבר להיות למגן בעד מחלת שנאת החיים והיסח הדעת מערכם, הרגילה לבא בבני"א מקוצר רוחם בעמל החיים.

(4) **הבית חדש (טור או"ח רח, ת):** "קדושת הארץ הנשפעת בה - מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת, גם בפרותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ... ועל כן ניחא שאנו מכניסין בברכה זו ונאכל מפריה ונשבע מטובה, כי באכילת פרותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה".

(5) **אורות ישראל ט, ט:** "מצוה לטעום בפה מלא מתענוג מתיקות זיו הקדושה הרעננה של ארץ ישראל... וצריכים אנו להודיע לכל העולם כולו כי... הניצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. ארץ נעימה דורשת היא את בניה, פושטת היא את זרעותיה אליהם באהבה... שובו, שובו, בנים גולים, בנים נידחים, לחיק אמכם".